

Ефективність застосування пістолетів та револьверів калібру 4 мм (Флобер) для самозахисту

Олексій Сова

головний судовий експерт, відділ судової експертизи № 3 (м. Нікополь)
лабораторії судової експертизи (м. Кривий Ріг) ДніпроНДЕКЦ МВС України,
м. Нікополь, Україна, e-mail: nik_vse3@ukr.net

Розглянуто питання щодо ефективності, наслідків та доцільності застосування пістолетів та револьверів калібру 4 мм (Флобер) для самозахисту.

Ключові слова: пістолети; револьвери; 4-мм патрон Флобера; уражаюча здатність; вогнепальна зброя; самозахист; тренувально-розважальна стрільба.

Efficiency of Using 4 mm (Flobert) Pistols and Revolvers for Self-Defense

Oleksiy Sova

The paper considers efficiency, consequences and expediency of using pistols and revolvers of caliber 4 mm (Flobert) for self-defense.

Keywords: pistols; revolvers; Flobert 4-mm cartridge; lethality; firearm; self-defense; training and recreational shooting.

У процесі розбудови правової держави влада вживає заходів щодо задоволення потреб громадян із реалізації їхнього права на самозахист від протиправних посягань. Ст. 27 Конституції України передбачено, що кожна людина має право захищати власне життя й здоров'я, життя й здоров'я інших людей від протиправних посягань [1].

В Україні започатковано, розроблено, сертифіковано та реалізується низка пристроїв та засобів активного самозахисту, заснованих на різних способах та принципах дії та впливу на особу, що здійснює суспільно небезпечне посягання або ж на групу таких осіб. Обіг деяких із цих пристроїв регламентовано відповідними нормативно-правовими актами, і їх можуть придбати та носити лише певні категорії громадян.

До таких пристроїв, які вважаються більш дієвими та такими, що дають змогу застосовувати їх на певній відстані, уникаючи безпосереднього фізичного контакту із нападником, за наявної можливості прихованого носіння, належить вогнепальна зброя самозахисту. Це травматична зброя з вогнепальним принципом метання снаряду (пристрої

для стрільби патронами, спорядженими еластичними снарядами травматичної (несмертельної) дії). Проте встановлені державою обмеження на придбання та носіння таких пристроїв змушує деяких громадян шукати альтернативу цим пристроям.

На території України широко розповсюджені револьвери та пістолети калібру 4 мм (Флобер), призначені, згідно інформації виробників, для тренувальної стрільби поза спеціальними приміщеннями та майданчиками (тирами тощо). Окрім цього, на ринку України з'явилися так звані «стріляючі брелоки» із різною кількістю стволів (1-, 2-, 4-ствольні).

Дані револьвери, пістолети, брелоки призначені для стрільби 4-міліметровими патронами Флобера кільцевого запалювання, і, що найголовніше, ці пристрої та патрони до них перебувають у вільному обігу в Україні та без будь-якої реєстрації та обмежень реалізуються на всій території. Отже, пристрої, які мають максимальну зовнішню та за принципом дії схожість із вогнепальною зброєю, а також замасковані (брелоки), набули популярності та широкого

розповсюдження завдяки доступності придбання, зручності носіння та застосування.

Зараз доволі часто трапляються випадки придбання таких пристроїв для забезпечення самозахисту населенням, до того ж люди не бачать особливої різниці між ними та зброєю самозахисту, оскільки принцип дії пристроїв калібру 4 мм (Флобер) такий самий, як і у вогнепальної зброї.

Ситуація із вільним обігом таких пістолетів, револьверів калібру 4 мм (Флобер) та патронів до них, широка популярність поміж населення, а також значна кількість злочинів із застосуванням даних пристроїв спонукає об'єктивно подивитись на проблему, що склалася: а чи дійсно дієві та ефективні такі пристрої для самозахисту?

Видатними вченими в галузі криміналістики й судової медицини доволі багато написано про проведені дослідження, експерименти та проаналізовано отриману інформацію та дані щодо пристроїв калібру 4 мм (Флобер) і патронів до них.

Зокрема, дослідження та експерименти, проведені та докладно описані й проаналізовані Соколовим О. С. [2, с. 298—310], дають змогу дійти висновків, що револьвери та патрони калібру 4 мм (Флобер), які перебувають у вільному продажі як вироби, призначені для розважальної та тренувальної стрільби, насправді становлять серйозну загрозу, оскільки можуть спричинити тяжкі та смертельні тілесні ушкодження.

Однак, незважаючи на серйозну загрозу, на велику кількість спричинених тяжких тілесних та смертельних ушкоджень, заподіяних під час застосування таких пристроїв як зброї нападу, так і в результаті застосування їх як зброї самозахисту, не вирішено проблему вільного обігу їх.

Зазначимо, що куля патронів Флобера кільцевого запалення калібру 4 мм сферичної форми виготовлена зі сплаву на основі свинцю, має діаметр 4,2 мм. Патрони ж містять кулю, гільзу та пороховий заряд (або пірсклад).

Не зупиняючись у межах тез надто докладно на загальній конструкції та балістич-

них характеристиках 4-мм патронів Флобера та пристроїв калібру 4 мм (Флобер), зазначимо, що кулі цих патронів мають значну проникну здатність у тіло людини на глибину, достатню для нанесення їй тяжких або смертельних тілесних ушкоджень. Зупиняючої дії, необхідної в межах самозахисту, кулі таких патронів не мають. Навіть коли збільшують металевий заряд у таких патронах саморобним способом, що хибно сприймається як спосіб посилення їх зупиняючої дії, лише значно збільшується їх проникна здатність.

Це настільки суттєвий факт, що слід акцентувати увагу на значній проникній здатності й відсутності зупиняючої дії куль 4-мм патронів Флобера, вистріляних із пристроїв калібру 4 мм (Флобер).

Згідно з п. 3.15 стандарту «Пістолети, револьвери та інші короткоствольні пристрої несмертельної дії. Загальні технічні умови» [3] ураження снарядом несмертельної дії — тимчасове виведення людини зі стану, придатного для активного нападу або оборони за рахунок дії сльозогінних та дратівливих речовин або еластичних снарядів несмертельної дії без нанесення тяжких та смертельних тілесних ушкоджень.

А в разі застосування пристроїв калібру 4 мм (Флобер) для самозахисту придушення агресивності нападника відбувається вже не за рахунок лише болючої дії, а за рахунок нанесення тяжких тілесних ушкоджень, іноді смертельних. У разі влучання кулі патрону Флобера калібру 4 мм не в життєво важливі органи, знову ж таки, зупиняючої дії така куля не має, тому що через малий її калібр та матеріал, із якого вона виготовлена, реалізується лише її проникна здатність, що зазвичай не має дієвого очікуваного ефекту на того, хто посягає, через перебування його у стані нервового та/або психологічного збудження.

Дуже часто, на жаль, застосування пристроїв калібру 4 мм (Флобер) для самозахисту відбувається в обставинах, у яких заподіяння тяжкої шкоди тому, хто посягає, не відповідає небезпеці посягання або обставинці захисту,

тобто із перевищенням меж необхідної оборони, зумовлених сильним душевним хвилюванням особи, що захищається.

Отже, револьвери та пістолети калібру 4 мм (Флобер) та патрони до них, призначені, згідно з інформацією виробників, для тренувальної стрільби поза спеціальними приміщеннями та майданчиками (тирами, стрільбищами), не лише не призначені, але

й непридатні для застосування як зброя самозахисту у зв'язку з відсутністю зупиняючої дії і значною проникною здатністю куль патронів Флобера калібру 4 мм. Це обумовлено малим калібром та матеріалом виготовлення куль, а також їхньою значною питомою кінетичною енергією, що дуже небезпечно як для власника такого пристрою, так і для оточення.

Перелік джерел посилання

1. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96-ВР (за змін. та допов.). URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 08.08.2024).
2. Соколов О. С. Особливості криміналістичного дослідження пістолетів та револьверів під 4-мм патрон Флобера. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені* Е. О. Дідоренка. 2020. № 1(89). С. 298—310. DOI: 10.33766/2524-0323.89.298-310 (дата звернення: 08.08.2024).
3. Про затвердження стандарту МВС України СОУ 78-19-001:2007 «Пістолети, револьвери та інші короткоствольні пристрої несмертельної дії. Загальні технічні умови» : наказ МВС України від 29.08.2007 р. № 325 (дата звернення: 08.08.2024).